

Bildskärmen gör
det möjligt att
genomföra ett
videosamtal.

FOTO PRESS

Västerås satsar på e-hemtjänst

Hundra personer i Västerås använder i dag så kallad e-hemtjänst som komplement till den ordinarie hemtjänsten. Den nya tekniken ökar de äldres självständighet, trygghet och delaktighet, menar utvecklaren Åsa Löving.

➤ **På sikt förväntas** 300 användare i Västerås ta del av e-hemtjänst, alltså elektronisk hemtjänst. Det motsvarar ungefär tio procent av stadens hemtjänstkunder. E-hemtjänst är ett samlingsnamn för en rad olika tekniska lösningar som ger möjlighet till stöd på distans.

– Nattkamera som möjliggör tillsyn på distans är den vanligaste hjälpinsatsen,

samt bildtelefoni och Giraffen (se bild till höger) – en videoskärm på hjul som styrs av personal från hemtjänstkontoret, säger utvecklare Åsa Löving.

Tillsammans med en kollega har hon utbildat över tusen anställda i e-hemtjänst och installerat tekniken hemma hos de äldre. Det gör henne till pionjär på området, eftersom Västerås är Sveriges första kommun att erbjuda e-hemtjänst som frivilligt komplement till alla hemtjänstkunder.

– Västerås är en industristad med många ingenjörer, kanske är det därför vi är först i landet med att erbjuda tekniska hjälpinsatser. Kommunens politiker har alltid varit intresserade och positiva till välfärdsteknologi.

Västerås utvecklingsresa startade 2010 med pilotprojektet ”Teknik för äldre” där projektledare i samarbete med äldre, en referensgrupp med ett trettiotal personer mellan 70 och 95 år, utvecklade prototyper av tekniska hjälpmedel.

Stadens äldrenämnd beslutade därefter att satsa på välfärdsteknologi och en upphandling genomfördes. Hösten 2013

beviljades första hjälpinsatsen, berättar Löving.

– De som önskar stöd på distans är främst nya kunder som beviljats hemtjänst och som är obekväma vid hembesök. Den andra gruppen är kunder med stort hjälpbehov, som väljer e-hemtjänst för att också orka ta emot täta hembesök där armar och händer verkligen behövs.

Åsa Löving anställdes som utvecklare av Västerås e-hemtjänst år 2012. Till hennes bakgrund hör tio års arbetslivserfarenhet av barn och unga med funktionshinder samt chefspositioner inom både hemtjänst och LSS.

– Många tror att vi är tekniker. Vi felsöker och installerar hjälpmedel, men någon teknisk bakgrund har vi inte. Det handlar om att vilja lära sig, att inte vara rädd för enkel teknik. Men viktigast är att vi som leder detta arbete har en vårdbakgrund.

För att introducera personalen till tekniken erbjuds all hemtjänstpersonal en introduktionskurs om tre timmar. De får också möjlighet att besöka en visningslokal där de kan testa tekniken samt ställa ➤

!

E-hemtjänst i Västerås

- E-hemtjänsten i Västerås är sprungen ur regeringsuppdraget Teknik för äldre, där projektledare i samarbete med de äldre utvecklade prototyper av tekniska hjälpmedel.
- Hösten 2012 beslöt äldrenämnden och nämnden för funktionshindrade att satsa på välfärdsteknologi.
- Efter genomförd upphandling fick över tusen anställda en introduktion i e-hemtjänst.
- November 2013 beviljades första hjälpinsatsen. I dag har 100 brukare stöd på distans.

Ett levande liv livet ut! - inspirationsdagar

Genom en demensvård med innehåll, genomarbetad värdegrund och kvalitet skapas miljöer som tar tillvara den demenssjukes förmågor och funktioner på ett mera naturligt sätt. Detta minskar intag av mediciner och ger en friskare organisation. Ni får många konkreta beskrivningar som stärker välbefinnande och ger stora möjligheter till ökat socialt innehåll i vardagen.

Vi har lyckats och hjälper gärna
Din enhet att nå samma mål.

Hattstugan
VÅRD & UTBILDNING AB

info@hattstugan.se
0498-492425

Så här blir värdegrunden verklighet – utvecklingsdagar för alla medarbetare

Dagarna innehåller korta föreläsningar med inspirerande exempel från vår verklighet på Hattstugan. Detta leder fram till egna reflektioner och grupparbeten om hur man kan fortsätta att realisera den egna gemensamma värdegrunden.

Läs mer på hemsidan eller ring/maila så berättar vi mer!

Se TV-serien *Sveriges bästa äldreboende* och höstens uppföljningsprogram på SVT play där Jane från Hattstugan är en av experterna.

Ny bok! – Leva livet med demens

Nu finns den nya boken, skriven av Gun Aremyr och Hattstugans Jane Lindell-Ljunggren, till försäljning. Gothia Fortbildning, best.nr. 7205-828-6

Giraffen är en fjärrstyrd bildtelefon på hjul.

FOTO PRESS

FOTO PRESS

E-hemtjänsten ska vara ett komplement till den vanliga hemtjänsten. Förutom att ha kontakt med hemtjänstpersonalen kan man också ha kontakt med sina anhöriga via bildskärmen.

OMSORG mobil

HEMTJÄNST
OCH
HEMSJUKVÅRD

FÖRENKLA PLANERINGSPUSSLET

— VÅRA KUNDER GÖR MER ÄN 6 MILJONER HEM-
BESÖK PER ÅR. ENKELT PLANERADE, TRYGGT
GENOMFÖRDA OCH SÄKERT DOKUMENTERADE.

SCHEMA, PLANERING, UTFÖRD TID OCH JOURNAL.
LÄS MER PÅ MOBILOMSORG.SE

”Bildtelefoni är ett bra exempel på hur individens självständighet ökar med hjälp av teknik.”

› frågor. Tekniken är utformad för att vara säker och enkel att använda.

Åsa Löving berättar vidare om ”superanvändarna”. Anställda som under tre dagar får djupare kunskap i e-hemtjänst. En av dessa är Ramona Backman, samordnare på Gideonsbergs hemtjänst, Västerås stads vård och omsorg.

– Vi lärde oss systemen och enkel felsökning och nu är jag kontaktperson för anställda som behöver introduktion. Då ringer vi upp kunden tillsammans via bildtelefonen.

Verktogsåda för kommuner

• **CONNECT – collecting nordic best practice within welfare technology är ett nordiskt projekt som ska underlätta för Nordens kommuner att dela erfarenheter och resultat. Kommunerna ska få stöd i arbetsprocessen med att implementera välfärdsteknologi i vardagen via en verktogsåda. I det pågående projektet samlas kunskap från de tio ledande nordiska kommunerna inom välfärdsteknologi. När projektet avslutas innehåller verktogsådan underlag för strategiformulering, prioriteringar, leverantörskontakter, personalutbildning och tips för implementering. För mer information: www.nordicwelfare.org.**

Ett samtal via bildtelefonen innebär att personalens ansikte syns på skärmen hemma hos kunden och en grön knapp lyser. Efter att kunden svarat genom en knapptryckning är samtalet igång och båda parter ser varandra, liknande ett Skypesamtal.

Arbetet med e-hemtjänst syftar till att tillvarata äldres förmågor och stärka deras självständighet, trygghet och delaktighet.

– Tänk en äldre person som har lätt att glömma och svårt att äta. I stället för att leverera en lunchlåda kan personalen via bildskärmen påminna kunden att äta samt stötta personen att värma sin egen måltid. Bildtelefoni är ett bra exempel på hur individens självständighet ökar med hjälp av teknik, säger Ramona Backman.

Enkel teknik ger även äldre möjlighet till levande kontakt med sina anhöriga trots avstånd. Åsa Löving minns en kvinna som kunde följa barnbarnets bröllop utomlands via sin bildtelefon. Hon berättar vidare om damen som fick nattkamera installerad och plötsligt utbrast: ”Äntligen, nu kan jag få sova. Är det verkligen sant att de inte väcker mig i natt?” Åsa Löving kunde försäkra henne om lugna nätter utan hembesök. I stället slås nattkameran på vid en överenskommen tid, och personalen genomför

tillsynen på distans via bildskärmen.

Gideonsbergs hemtjänst har haft bildtelefonen drygt ett år, men även här är nattkameran den vanligaste hjälpinsatsen, berättar Ramona Backman.

– I dag har en kund tillsyn via bildtelefoni och fem kunder har nattkamera. För nattpatrullen har e-hemtjänsten fått större påverkan, eftersom att många uppskattar att få sova ifred och slippa bli störda av personal i hemmet.

Förutom att satsningen på e-hemtjänst görs för att stärka äldres självständighet och trygghet i hemmet, är syftet också att personalens händer ska finnas till där de verkligen behövs och önskas. Välfärdsteknologin implementeras alltså inte för att minska på anställda, poängterar Åsa Löving.

– Inom äldreomsorgen behöver personalens tid effektiviseras så att de orkar hålla sig kvar i yrket, exempelvis genom att minska på stressiga resor mellan kunder. En anställd kallar det ”handen på ratten-tid”, alltså timmar som hade kunnat ges till en äldre som verkligen behöver en.

Löving kan redan efter ett år konstatera att e-hemtjänst minskar stressen för hemtjänstpersonalen. De anställda har uttryckt lättnad över minskade resor i bil och på cykel, särskilt under vintertid. Via bildtelefoni kan persona-

FOTO PRESS

Nattkameran är den vanligaste hjälpinsatsen inom e-hemtjänsten i Västerås.

► len genomföra tillsyn hos fem äldre på samma timme som de tidigare hann med ett hembesök.

– Tekniken kan aldrig rationalisera bort människan, vilket vissa tror. Giraffen till exempel, den fjärrstyrda bildskärmen på hjul, styrs ju av en person från hemtjänstkontoret. Människan finns alltid där bakom tekniken.

Ramona Backman tror på e-hemtjänst i framtiden, men också att det dröjer innan välfärdsteknologin får genomslagskraft. Fortfarande är det stor tveksamhet bland de nuvarande hemtjänstkunderna som har haft hjälp en längre tid. Hon tror att nästa generations kunder som är mer vana vid teknik kommer att önska e-hemtjänst i större utsträckning.

– De mindre tidskrävande tillsynerna går bra att ersätta med bildtelefoni, och

vi märker i dag att yngre kunder med datorvana intresserar sig mer för denna typ av hjälpinsats.

Samordnare Ramona Backman har förhoppningar om att tekniska hjälpmedel kommer att beviljas i allt större utsträckning i framtiden. Samtidigt ser hon en utmaning för tillväxt:

– I praktiken får vi mindre ekonomisk ersättning för e-hemtjänst, eftersom tillsyn med nattkamera och bildtelefoni generellt tar mindre tid. För att inte minska på våra resurser bör insatser med tekniska hjälpmedel ligga på samma ersättningsnivå som vid vanlig tillsyn.

E-hemtjänsten kommer att växa naturligt när fler insatser med tekniska hjälpmedel beviljas av bistandsbedömaren till nya kunder, tror Ramona Backman, som även hoppas på årlig introduktion för nyanställda samt kontinuerlig personalutbildning.

Åsa Löving bekräftar att utvecklarnas största utmaning är just utbildning och informationsspridning. Just nu arbetar hon med vårens insats där alla hemtjänstkunder kommer att informeras om e-hemtjänst.

– Trots att vi informerar och utbildar personal i syfte att nå de äldre är det en utmaning att nå dem som verkligen har behov av tekniken. Ibland glömmes

hemtjänstpersonalen, vars arbete ofta kräver högt tempo, att fundera på vilken kund som skulle kunna uppskatta de tekniska hjälpinsatserna.

Att förändra attityder, ansvara för upphandling och utarbeta riktlinjer och rutiner är inget som kan åläggas den ordinarie personalen, betonar Åsa Löving. En förutsättning för att införa e-hemtjänst i den ordinarie verksamheten är att personal anställs för uppgiften.

Efter det intensiva uppstartsåret kan hon se en attitydförändring hos personalen, och hon slipper förklara fördelarna med välfärdsteknologin. Även hos de äldre och deras anhöriga ser hon en mer positiv inställning till stöd på distans. Men visst har hon fått frågan många gånger om besparingar är syftet med e-hemtjänsten.

– Vi har inte sparat en krona på välfärdsteknologin ännu, men vi har försäkrat oss om att personalen räcker till där de verkligen behövs i framtiden. Västerås står berett när invånarna blir allt äldre.

CAROLINE JONSSON är fritansjournalist med fokus på hälsa, sjukvård och sociala frågor.

Implementera e-hemtjänst – 3 tips

- Involvera de äldre som är i behov av hjälpinsatsen.
- Inkludera personalen i ett tidigt skede (även jurister och fackförbund).
- Använd enkel teknik och lätta system.